Gymnázium Štefana Moysesa, Školská 13, 045 17 Moldava nad Bodvou

PREVENTÍVNY PROGRAM PROTI ŠIKANOVANIU

Zostavila:

RNDr. Silvia Mihaličová, PhD.
koordinátor prevencie

2021/2022

Obsah

Úvod 2
1 Teoretické východiská 3
1.1 Charakteristika šikanovania 3
2 Charakteristika školy 6
3 Program proti šikanovaniu 7
3.1 Ciele programu 7
3.2 Koordinácia preventívnych aktivít 7
3.3 Preventívny program proti šikanovaniu 7
3.4 Krízový plán školy pri riešení šikanovania 10
4 Spolupráca s inštitúciami a dôležité kontakty 12
Zoznam použitej literatúry 13

Úvod

Pozícia učiteľa sa vo výchovno-vzdelávacom procese dynamicky mení. Jeho úlohou nie je iba predkladanie nových poznatkov, ale tiež smerovanie žiakov k vytváraniu hodnôt – napr. kognitívnych schopností, rozvoj tvorivých schopností, či schopnosti pružne sa adaptovať na meniace sa podmienky spoločnosti.

Osobnosť učiteľa výrazne ovplyvňuje žiakov, podľa vzťahu k učiteľovi menia svoj prístup nielen k predmetu, ktorý vyučuje, ale formujú aj svoj postoj k rôznym oblastiam života. Ak učitelia dokážu v škole vytvoriť prostredie, ktoré je pokojné a priateľské, zvyšujú tým výkonnosť žiakov, prebúdzajú ich záujem o mimoškolské aktivity. V súlade s humanizáciou a demokratizáciou výchovy a vzdelávania má učiteľ vytvoriť vhodný priestor každému jednotlivcovi.

Jedným z aktuálnych problémov, s ktorým sa učitelia, žiaci a rodičia v školskom prostredí stretávajú, je šikanovanie. Vyskytuje sa už medzi deťmi predškolského veku a u žiakov základných a stredných škôl môže nadobúdať veľmi nebezpečné rozmery. Šikanovanie predstavuje veľmi komplexný problém. Každý z prípadov šikanovania je jedinečný, vyžaduje si špecifický prístup a postup riešenia. Prostredie, v ktorom sa žiak cíti dobre, bezpečne a pohodlne je jedným zo základných predpokladov jeho kvalitného vzdelávania, osobnostného rastu a vytváraniu trvalých hodnôt. Preto je nevyhnutné, aby sa problematike sociálno-patologických javov, predovšetkým ich prevencii, na škole venovala patričná pozornosť.

Predkladaný Preventívny program proti šikanovaniu poskytuje základné teoretické informácie o šikanovaní, navrhuje preventívne opatrenia na jej predchádzanie a predstavuje krízový plán v prípade riešenia už vzniknutých konkrétnych prípadov.

1 Teoretické východiská

1.1 Charakteristika šikanovania

Definícia šikanovania

V školskom prostredí sa stretávame s viacerými druhmi násilia:

- bullying – šikanovanie a násilie medzi žiakmi
- mobbing – šikanovanie a násilie medzi učiteľmi, kolegami na pracovisku
- bossing – šikanovanie učiteľov zo strany vedenia školy.

Spoločným menovateľom všetkých troch typov násilia sú negatívne dôsledky na psychické aj fyzické zdravie obetí. Škola ako inštitúcia zabezpečujúca výchovno-vzdelávaciu činnosť je zodpovedná za optimálny rozvoj osobnosti dieťaťa a je povinná predchádzať všetkým náznakom agresivity.

Šikanovanie je jedným zo závažných sociálno-patologických javov v školskom prostredí. Slovo šikanovanie pochádza z francúzskeho chicane, čo znamená zlomyseľné obťažovanie, týranie, sužovanie. Ide o dlhodobé, opakované a úmyselné ubližovanie s cieľom získať prevahu, pričom je charakteristický nepomer síl – obeť je z nejakého dôvodu bezbranná.

Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach charakterizuje šikanovanie ako *„správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.“*

Štádiá šikanovania

Šikanovanie sa neobjavuje zo dňa na deň. Začína nenápadnými prejavmi, ktoré sa postupne stupňujú a môžu vyústiť až do páchania trestnej činnosti agresorom.

1. **štádium – zrod ostrakizmu** – šikanovanie sa začína ostrakizmom, prejavuje sa ignorovaním, prehliadaním obete, vylúčením zo skupiny, posmievaním, ohováraním. Ak sa obeť nebráni, šikanovanie sa zosilňuje. V tejto etape ešte viacerí žiaci vyjadrujú nesúhlas so šikanovaním, mnohí majú súcit s obeťou. Zásahy pedagógov sú úspešné.
2. **štádium – fyzická agresia a pritvrdzovanie manipulácie** - objavuje a stupňuje sa fyzická agresia – strkanie, potkýnanie, odstrkovanie, bitky. Ak sa obeť nebráni, šikanovanie sa zosilňuje. V prípade, že existuje v skupine súdržnosť, kamarátske vzťahy a negatívne postoje k násiliu a ubližovaniu – pokusy o šikanovanie sú neúspešné. Zásahy pedagógov sú úspešné.
3. **štádium - kľúčový moment – vytvorenie jadra –** k hlavnému agresorovi sa pridávajú ďalší, ktorí postupujú systematicky s cieľom upevňovať svoju moc a vplyv na ostatných spolužiakov. Tu sa rozhoduje, či počiatočné štádium skončí, alebo prejde do pokročilého. Ak sa nesformuje silná pozitívna podskupina, skupina agresorov bude stupňovať prejavy šikanovania. Je to posledná možnosť úspešne zasiahnuť a rozbiť jadro agresorov.
4. **štádium – väčšina prijíma normy** – ak sa v triede šikanovanie nerieši a nevzniká silná pozitívna skupina, skupina agresorov pokračuje v šikanovaní a ich normy sú prijaté väčšinou spolužiakov.

5. **štádium – totalita alebo dokonalé šikanovanie** – nastolenie totalitnej ideológie šikanovania, tzv. štádium vykorisťovania. Žiaci už neprezrádzajú, kto ublížil obeti, bagatelizujú násilie. K tomuto štádiu dochádza bez radikálnej pomoci zvonku.

Druhy šikanovania

V závislosti na časovom hľadisku rozlišujeme **krátkodobé šikanovanie** - kedy ide v podstate o uvoľnenie nejakého napätia, napr. dieťa šikanuje preto, lebo sa mu narodil súrodenec, nastalo úmrtie v rodine, rozvod rodičov alebo pociťuje nudu. **Dlhodobé** šikanovanie obvykle trvá preto, že šikanujúci je napr. zameraný na seba alebo si neverí, je neistý, dospelí mu jeho správanie tolerujú alebo aj sám mohol byť kedysi obeťou, teda šikanovaným.

Šikanovanie sa môže prejaviť:

- **v priamej forme** – fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešňovaním, zastrašovaním, kyberšikanovaním
- **v nepriamej forme –** prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu

Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (telefónu, tabletu, internetu, sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania. Typickými znakmi kyberšikanovania sú:

- sociálna prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha
- agresor vystupuje väčšinou anonymne
- útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obete
- agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obete na útok
- útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb
- útoky môžu trvať dlhšie
- obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť
- obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora

Aktéri šikanovania – agresori a obete

Odborná literatúra uvádza 3 typy agresorov – iniciátorov šikanovania:

1. **typ agresora** – hrubý, primitívny, s narušeným vzťahom k autorite. Šikanuje tvrdo a vyžaduje absolútnu poslušnosť, šikanovanie používa cielene na zastrašovanie ostatných. V jeho rodine sa často vyskytuje agresia zo strany rodičov.
2. **typ agresora** – slušný, kultivovaný, úzkostlivý jedinec so sadistickými tendenciami. V rodinnej výchove sa uplatňuje náročný prístup bez lásky.
3. **typ agresora** – optimistický typ s veľkou sebadôverou, obľúbený a vplyvný. Šikanuje pre pobavenie seba aj ostatných. V rodine často absentujú mravné, duchovné a citové hodnoty.

Obeťou šikanovania sa môže stať prakticky ktokoľvek. Väčšinou sú to žiaci, ktorí:

- prídu do nového zohratého kolektívu
- vynikajú nad ostatnými vďaka určitej prednosti
- zrelé a vyspelé deti
- majú nejaký handicap (telesne slabé, neobratné deti, zdravotne postihnuté deti)

Príznaky šikanovania

Z rôznych prejavov v správaní sa žiaka môže učiteľ usúdiť, že je šikanované:

- žiak je v škole sám, nemá kamarátov
- nerozpráva o tom, čo sa deje v škole, je smutný, depresívny
- náhle sa mu zhorší prospech, je nesústredený, bez záujmu
- má poškodené pomôcky, odev
- odreniny a škrabance nevie vysvetliť
- pred príchodom do školy ho bolí hlava alebo brucho
- často chodí k lekárovi, býva často chorý
- do triedy prichádza až s učiteľom, cez prestávku sa pohybuje blízko zborovne
- sám začína šikanovať súrodencov
- odmieta povedať, čo sa stalo, príp. si vymýšľa vysvetlenia

Príčiny a dôsledky šikanovania

Medzi hlavné príčiny šikanovania patrí:

- **tlak kolektívu** – od chlapca sa očakáva, aby sa nebál úderu, v prípade potreby ho vedel sám dať
- **túžba po moci** – prianie ovládať druhého človeka
- **motív krutosti** – potešenie z utrpenia iných
- **zvedavosť** – pokus, ako sa šikanovaný bude správať v strachu, bolesti, ponížení
- **nuda** – túžba po vzrušujúcich zážitkoch

Šikanovanie má nepriaznivé dôsledky predovšetkým na obeť, na jej mentálne a fyzické zdravie ale aj na samotného agresora. Vzniká reálna hrozba, že sa z dieťaťa stane delikvent, ktorý bude mať neustále problémy so zákonom.

2 Charakteristika školy

Gymnázium Štefana Moysesa, škola s viac ako 65-ročnou tradíciou, sídli v Moldave nad Bodvou v okrese Košice – okolie. Patrí medzi malé školy a v okrese je jedinou školou tohto typu.

Vzhľadom na geografickú polohu školy sa o štúdium na nej uchádzajú nielen žiaci základných škôl z Moldavy nad Bodvou, ale aj z okolitých spádových obcí – Jasov, Poproč, Medzev, Turňa nad Bodvou, Drienovec, Čečejovce, Paňovce. Z hľadiska národnostnej štruktúry je škola heterogénna, žiaci majú národnosť slovenskú, maďarskú, nemeckú a rómsku. Školu navštevujú aj žiaci zo sociálne slabších rodín a týmto žiakom je v zmysle zákona poskytované sociálne štipendium. V školskom roku 2021/2022 navštevuje školu 113 žiakov.

Škola disponuje malým ale stabilným pedagogickým zborom, ktorý plne korešponduje s potrebami školy na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu. Všetci pedagogickí pracovníci spĺňajú zákonom stanovené kvalifikačné predpoklady. V školskom roku 2021/2022 pôsobí na škole 13 pedagogických zamestnancov. Kolektív je vekovo rôznorodý, s prevahou žien. Z hľadiska kariérového stupňa v ňom prevládajú pedagogickí zamestnanci s prvou atestáciou. Na škole je stanovená funkcia výchovného poradcu a rôznych koordinátorov, vrátane koordinátora prevencie. Škola má vlastného školského psychológa a spolupracuje s poradenskými zariadeniami.

Gymnázium Štefana Moysesa kladie dôraz na rodinnú atmosféru školy. Školu navštevujú často žiaci, ktorí sú v príbuzenskom vzťahu – súrodenci, bratranci, sesternice. Žiaci rôznych ročníkov sa navzájom poznajú, stretávajú sa v rámci záujmovej činnosti či vo voľnom čase. Učitelia majú k žiakom blízky vzťah, poznajú aj žiakov, ktorých neučia. Práve tieto aspekty školy výrazne prispievajú k zníženému výskytu šikany.

3 Program proti šikanovaniu

3.1 Ciele programu

Cieľom preventívneho programu proti šikanovaniu je vytvoriť v škole také prostredie, kde sa žiaci cítia bezpečne, sami sa podieľajú na budovaní priateľských vzťahov, podporujú spoluprácu medzi žiakmi, ale aj medzi žiakmi a učiteľmi a zaujímajú odmietavý postoj k nežiaducemu správaniu.

Škola má zákonom danú zodpovednosť za vytvorenie a udržanie bezpečného prostredia, za ochranu žiakov a ich zdravia a za predchádzanie vzniku akýchkoľvek foriem rizikového správania vrátane šikany. Riaditeľ školy zodpovedá aj za zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia svojich zamestnancov, teda tiež za prevenciu šikany zameranej na učiteľa.

3.2 Koordinácia preventívnych aktivít

Za realizáciu Preventívneho programu a koordináciu preventívnych aktivít na škole zodpovedá koordinátor prevencie RNDr. Silvia Mihaličová, PhD. Spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcom, školským psychológom, triednymi učiteľmi a ostatnými pedagogickými a nepedagogickými zamestnancami.

3.3 Preventívny program proti šikanovaniu

Prevencia je v odbornej literatúre najčastejšie definovaná ako predchádzanie nežiaducim javom, obsahuje ochranné opatrenia, ktoré majú pôsobiť pred vznikom patologického asociálneho javu. Prevencia proti šikanovaniu je jednoduchšia a účinnejšia ako samotné riešenie existujúceho šikanovania.

Rozlišujeme tri druhy prevencie šikanovania:

1. **Primárna prevencia** sa venuje predchádzaniu šikanovania v prostredí, kde sa šikana ešte nevyskytuje. Ide o sústavnú systematickú prácu s celou triedou, o budovanie medziľudských vzťahov.
2. **Sekundárna prevencia** je zameraná na skupiny, kde sa už miernejšia forma šikanovania vyskytla. Spočíva v zmapovaní situácie (čo sa v triede deje, koľko je obetí, kto je agresor, akým spôsobom dochádza k ubližovaniu a pod.). Práca so skupinou je v tomto prípade nevyhnutná. Pri tejto práci využívame rôzne aktivity, zamerané na rozvoj pozitívnych vzťahov – stmeľovacie programy, nastavovanie pravidiel až po prácu s jednotlivcami.
3. **Terciárna prevencia** je už v kompetencii polície (napr. vyšetrovanie trestného činu ublíženia na zdraví), sociálnych kurátorov či liečebných inštitúcií. Zameriava sa na vyšetrenie šikanovania, identifikáciu páchateľov trestných činov a traumatizovaných obetí a individuálnu prácu s nimi.

Systémové aktivity školy v oblasti prevencie:

a) vytvoriť pozitívnu klímu v škole
b) navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy a rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodky šikany
c) zaistiť v súlade s pracovným poriadkom zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania a po jeho skončení najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo
d) oboznámiť pedagogických zamestnancov so krízovým plánom školy pre riešenie šikanovania
e) zabezpečiť vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania pre pedagogických zamestnancov
f) spolupracovať so školským psychológom, odborníkmi z príslušného centra pedagogicko-psychologickej poradne, resp. ďalšími odbornými pracoviskami v regióne
g) zaangažovať do riešenia a do prevencie šikanovania aj žiacke školské rady.

Preventívne aktivity v škole

Primárna prevencia na triednických hodinách:

- na začiatku školského roka organizovať adaptačné dni, zamerané na posilnenie pozitívnych vzťahov v kolektíve
- na začiatku školského roka, predovšetkým v nových triedach, vytvoriť pravidlá triedy (tvoria ich žiaci spolu s triednym učiteľom)
- na triednických hodinách umožniť žiakom vyjadriť sa k dianiu v triede aj mimo nej, poukázať na problémy

Primárna prevencia vo výučbe:

- je obsahovou náplňou predmetov ako etická výchova, náboženská výchova, občianska náuka; ako obsah prierezových tém je súčasťou všetkých vyučovacích predmetov
- osobnosť každého učiteľa a jeho prístup k žiakom smeruje k posilňovaniu odolnosti žiakov proti spoločensky rizikovým javom
- žiakov vedieme k sebavedomiu, správnemu sebahodnoteniu, stanoveniu si reálnych cieľov v živote, k zvládaniu stresu
- v rámci všetkých vyučovacích predmetov rozvíjame sociálne a komunikačné zručnosti žiakov
- vytvárame podmienky pre priaznivú pracovnú klímu a zdravý pracovný režim žiakov a učiteľov, optimalizujeme vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi

Primárna prevencia v školských a mimoškolských činnostiach:

- primárna prevencia je súčasťou všetkých aktivít žiakov, zameraných na rozvíjanie pozitívnej klímy a posilnenie medziľudských vzťahov
- na škole ju realizujeme v rámci krúžkovej činnosti, dobrovoľníckej činnosti (napr. v neziskovej organizácii Večné deti), zapojením sa do rôznych projektov (napr. komplexný vzdelávací program Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu, projekty platformy eTwinning), organizovaním akcií na školskej úrovni (rôzne workshopy, projektové a zážitkové vyučovanie, exkurzie, výlety, školské akcie – imatrikulácia, Halloween, Vianočná burza, športové dni a pod.)
- spoluprácou pedagogických zamestnancov s koordinátorom zdravého životného štýlu vedieme žiakov k zdravému životnému štýlu.

Preventívne aktivity proti šikanovaniu sú uvedené aj v Pláne koordinátora prevencie pre školský rok 2021/2022.

Spolupráca s rodičmi

Rodičia sú s programom prevencie a riešením šikanovania v škole oboznámení prostredníctvom webovej stránky školy. Počas stretnutí s rodičmi na rodičovských združeniach triedny učiteľ oboznámi zákonných zástupcov s možnosťou kontaktovať školského psychológa, ako aj rôzne inštitúcie nápomocné v prípade riešenia šikanovania.

Ak zákonný zástupca žiada školu o pomoc, pedagóg nezľahčuje situáciu, rodiča vypočuje a situáciu rieši po porade s vedením školy. V prípade výskytu šikanovania v triede sa s výsledkom šetrenia oboznamujú aj ostatní rodičia prostredníctvom triedneho učiteľa.

3.4 Krízový plán školy pri riešení šikanovania

Vyšetrovanie šikanovania je veľmi náročný proces. Aby bol boj proti šikanovaniu úspešný, je potrebné, aby sa doň zapojila nielen škola, ale aj odborní zamestnanci: školský psychológ, sociálny pedagóg alebo výchovný poradca. Nápomocná môže byť aj spolupráca s pedagogicko-psychologickými poradňami, centrami psychologickej prevencie. Riešenie konkrétneho prípadu šikanovania má vzísť zo vzájomnej dohody pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí vypracujú plán, ako odhaliť a usvedčiť agresorov a citlivo pracovať s obeťou.

Krízový plán pri riešení šikanovania na Gymnáziu Štefana Moysesa v Moldave nad Bodvou vychádza z dokumentu Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorý navrhuje nasledovný postup pri riešení šikanovania: Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:

a) Zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
b) Zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
c) vykonáva opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania
    a. zákonných zástupcov,
    b. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
    c. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
    d. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov, ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

O všetkých úkonoch poverená osoba vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Odporúčaný postup pri vyšetrovaní šikanovania:

1. **Rozhovor s obeťou** – v súkromí, v prítomnosti triedneho učiteľa, výchovného poradcu, koordinátora prevencia a/alebo školského psychológa.
   - obeť uistíme, že je v bezpečí, o ochrane informácií, o vyriešení situácie
   - necháme obeť rozprávať, až následne kladieme otvorené otázky
   - z rozhovoru vyhotovíme zápisnicu
2. **Identifikácia svedkov a rozhovor s nimi** (podobne ako s obeťou)
3. **Rozhovor s agresorom** – v prítomnosti minimálne dvoch dospelých osôb
   - agresor by nemal tušiť, že sa niečo vyšetruje
   - identita svedkov musí zostať utajená
   - necháme agresora rozprávať, sledujeme verbálne a neverbálne prejavy, tón hlasu
   - ak je agresorov viac, rozprávať sa s každým osobitne
4. **Pracovné stretnutie vedenia školy, koordinátora prevencie, triedneho učiteľa, výchovného poradcu, školského psychológa**, na ktorom sa prerokuje prípad a rozhodne sa o opatreniach vo vzťahu k obeti, agresorovi, triede
5. **Stretnutie s rodičmi agresora/agresorov** – rodičov je potrebné oboznámiť s opatreniami, požiadať o spoluprácu. Zo stretnutia sa vyhotoví zápisnica.
6. **Stretnutie s rodičmi obete/obetí** – nie v čase, keď prebieha stretnutie s rodičmi agresora/agresorov.
7. **Triedny učiteľ informuje triedu o vzniknutej situácii**, o riešení problému, potrestaní vinníkov.

Pri riešení šikanovania by sa škola mala vyhýbať **nevhodným postupom:**

- prehliadanie, bagatelizovanie agresívneho alebo násilného správania
- rada, aby si obeť svoju situáciu vyriešila sama
- vedenie rozhovorov so žiakmi o situácii priamo pred ostatnými žiakmi
- emotívne alebo agresívne riešenie problému (napr. násilím)
- príliš autoritatívne riešenie (napr. zastrašovaním, vyhrážaním sa)
- riešenie aj menej závažného rizikového správania v súčinnosti s políciou
- automatické obviňovanie obeti (sekundárna viktimizácia)

Spolupráca s rodičmi

Pri riešení šikanovania je pomoc rodičom, ktorých deti sú šikanované veľmi dôležitá. Rodič má vysvetliť dieťaťu, že šikanovanie je zlé a nesmie sa utajovať, medzi rodičom a dieťaťom sa musí vytvoriť väzba dôvery.

1. Dieťaťu je potrebné poskytnúť predovšetkým pocit istoty a maximálnu podporu.
2. **Rodič by mal navštíviť školu.** Rodič získava informácie či je škola ochotná riešiť takúto situáciu a či pedagógovia majú odborné skúsenosti s takouto situáciou, ako budú postupovať, ako budú dieťa chrániť a podobne.
3. **Podľa situácie v škole, môžeme uvažovať o ďalších opatreniach, nadviazať kontakt s odborníkom.** Ak je šikanovanie v závažnom štádiu, rodič má právo obrátiť sa na políciu a podať trestné oznámenie na agresorov, prípadne na školu ako inštitúciu.
4. **Rodičia šikanovaného i šikanujúceho dieťaťa môžu vyhľadať odbornú pomoc** v poradenských zariadeniach, ambulanciách klinických či poradenských psychológov, prípadne aj ďalších odborníkov.

4 Spolupráca s inštitúciami a dôležité kontakty

Adresár zariadení výchovného, psychologického a špeciálno-pedagogického poradenstva:

https://www.minedu.sk/vychovne-psychologicke-a-specialnopedagogicke-poradenstvo-a-specialne-vychovne-zariadenia/

Ďalšie inštitúcie:

Linka detskej dôvery
0907 401 749

Liga za duševné zdravie SR
Ševčenkova 21
85101 Bratislava
dusevnezdravie@dusevnezdravie.sk

Internetová linka dôvery IPčko
https://ipcko.sk/

Internetová linka dôvery stalosato.sk
https://www.stalosato.sk/

Internetová linka dôvery nenormalne.sk
http://nenormalne.sk/

Linka detskej istoty
http://www.ldi.sk/
161 111

Psychologická internetová poradňa pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením
https://dobralinka.sk/

Zoznam použitej literatúry

1. Čigášová, Z.: Násilie medzi nami – šikanovanie. 2015. Bratislava: MPC. Dostupné online: https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/13_ops_cigasova_zuzana_-_nasilie_medzi_nami-_sikanovanie.pdf
2. Janková, M.: Prevencia a riešenie šikanovania a kyberšikanovania v základných a stredných školách z pohľadu koordinátorov prevencie. 2020. Bratislava: CVTI SR. Dostupné online: https://www.minedu.sk/data/att/17683.pdf
3. Koštrnová, D.: Problematika šikanovania v školskom prostredí. 2014. Bratislava: MPC. Dostupné online: https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/kostrnova_problematika_sikanovania_v_skolskom_prostredi.pdf
4. Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Dostupné online: https://www.minedu.sk/20471-sk/smernica-c-362018-k-prevencii-a-rieseniu-sikanovania-deti-a-ziakov-v-skolach-a-skolskych-zariadeniach/
5. Školský vzdelávací program Gymnázia Štefana Moysesa v Moldave nad Bodvou. Dostupné online: https://www.gymmoldava.sk/dokumenty/20212022/SkVP2021-2022web.pdf
6. Titková, J.: Program prevencie šikanovania. 2015. Bratislava: MPC. Dostupné online: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/16_oso_titkova_jarmila_-_program_prevecie_sikanovania.pdf